

Co víme o násilí na ženách?

Ludmila Kopecká (Kashpurova)

25. listopad je mezinárodním dnem boje proti násilí na ženách. Podle statistik se 95 % násilí děje právě na ženách a způsobují ho muži. Ženy, které jsou oběťmi násilí, to mají ještě komplikovanější, pokud se nacházejí v cizí zemi. Zejména kvůli jazykové bariéře, absenci rodiny a přátel. Proto nezisková Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) spustila projekt pod názvem „Otevřené dveře“ („Open doors“), který se věnuje tématu násilí na ženách cizinkách. Za cíl si klade šíření informací o různých druzích násilí a dále dosažení takových změn v legislativě, aby byla práva žen více chráněna. Abych se dozvěděla více o daném projektu, rozhodla jsem se oslovit jednu z účastnic, Natalii Chmelnickou, se kterou jsem si popovídala o projektu při polední kávě.

Natalie, jak tento projekt vznikl?

Tento projekt byl iniciativou rakouské neziskové organizace, která do projektu zapojila i další neziskové organizace z celé Evropy. Vznikl z důvodu potřeby informovat ženy o jejich právech a o druzích násilí na ženách páchaném.

Jak tento projekt funguje?

V zemích, kde projekt probíhá, jsou organizovány přednášky pro ženy. Tématem je vše, co se týká násilí na ženách. Například první přednáška byla o legislativě, druhá o druzích násilí, pak o nuceném manželství, dále o psychologickém násilí atd. Na toto téma musí účastnice provést seminář ve své komunitě a vystupovat už jako lektorka. Cílem je předat informace dál a poradit kam se obrátit v tísní. Součástí projektu jsou také mezinárodní setkání. Každé tři až čtyři měsíce se scházejí účastníci projektu z partnerských zemí a diskutují o tom, jak projekt probíhá.

Jaké jsou druhy násilí páchaného na ženách?

Násilí je sexuálního charakteru, psychologického a fyzického. Ženy jsou bity, znásilňovány, je jim upírána ekonomická svoboda a jsou morálně deptány.

Jaký druh násilí je nejčastější?

Ženy jsou v nejvíce případech bity.

Je tomu tak i v ČR?

Projekt je proti násilí páchaném na ženách migrantkách. V ČR žije hodně migrantek z bývalých socialistických republik a mezi nimi je velice rozšířený jev, že žena je ekonomicky závislá na manželovi. To může vést k psychologickému nebo morálnímu násilí. Například manžel své ženě upírá finanční prostředky.

Šíříte kontakty na organizace, kam se ženy mohou obrátit v případě násilí?

Ano, především informace o organizacích, které poskytují pomoc obětem domácího násilí. Například v ČR je to organizace „Bílý kruh bezpečí“. V ČR největší organizace takového druhu. Má své pobočky po celé republice a k dispozici je horká linka, pomoc psychologa a také právníka. Dokonce mají své azylové domy. Další celorepublikovou organizací je také Magdalena. Pražské organizace jsou Rosa a Charita. Během svých přednášek šíříme kontakty na všechny tyto organizace. Když jsme se sami učili, jak přednášet o ženském násilí, tak nám přednášeli pracovníci právě těchto organizací. Seznámili nás s hodně příklady z praxe.

Můžete uvést také nějaký příklad?

Například jedna žena, není migrantka, ale Češka, nám řekla o svém příběhu. Její manžel ji pořád bil. S manželem přitom měli dvě děti. Aby si toho děti nevšimly, snažila se nikdy neplakat, přestože jí manžel například zrovna zbil. Avšak bála se nechat rozvést. Byla prostě zstrašená. Jednou musel její manžel na několik měsíců pracovně odjet. Za tu dobu si vše promyslela a hned po jeho návratu se rozvedli. I když se podařilo násilí ukončit, bohužel se to stejně odrazilo na jejich dětech. Je jim teď kolem třiceti let, ale nechtějí se ženit a vdávat,

protože se bojí. Syn se bojí, že může být jako otec. A dcera má strach, že může být v situaci, ve které byla její matka. Přestože od té doby uběhlo dvacet let, stejně to zanechalo otisk na psychice celé rodiny.

Obecně ale ženy málokdy mluví o tom, že se to děje právě jim. Vždycky mluví o svých známých, kamarádkách... nebo řeknou a já jsem slyšela o tomhle a o tomhle... V průběhu přednášek a seminářů na toto téma se nikdo nepřizná. Všichni se tváří, že nikdo násilí nezažívá, že všichni jsou šťastní. Důvodem jsou strach a stud. Nechtějí, aby se o tom někdo dozvěděl. Zvláště v malých městech. Hodně lidí si myslí, že domácí násilí je zcela rodinnou záležitostí a musí zůstat rodinným tajemstvím.

Jaké jsou nejčastější důvody k násilí? Proč muž bije ženu?

Jeden z nejčastějších důvodů je příklad z dětství. Pokud muž byl svědkem takového chování svého otce, pro tohoto muže se to stává normou. Normou je, že může někoho bít. Opakuje to po otci. Druhým častým důvodem je přemístění agrese, když muž není s něčím spokojen a odráží svou zlost na ženě. Když se něco nedaří, je mnohem jednodušší někoho obvinít. Násilí páchané mužem je také často ukazatelem jeho nízkého sebehodnocení. Také v České republice existují anonymní kluby, kde pomáhají takovým mužům s hněvem bojovat.

Ekonomický faktor také hraje důležitou roli, muži mohou být nespokojeni se svou finanční situací a svoji nespokojenost přenášet na ženu. Ale i bohatí muži bijí své ženy. V každé vrstvě společnosti se to děje. A nezáleží na sociálním statusu, náboženské nebo národnostní příslušnosti.

Jak se projevuje psychologické nebo morální násilí?

Například když muži říkají ženám: Nejsi krásná! Jsi tlustá! Ty neumíš nic udělat! Všechno děláš špatně! Takovým způsobem ponižují ženu a snaží se v těchto urážkách hledat citlivý bod a tlačí na něj.

Jaké mohou být důsledky?

Psychologická traumata. Někdo se uzavře doma, do sebe, přestává chodit ven. Pro děti je to také těžké, mohou kvůli tomu strádat nebo se učit ze špatného příkladu. Pak se mohou chovat stejně ve vztahu ke svým partnerům.

Existují případy, kdy se ženy seznámí s mužem na internetu nebo krátce během dovolené a posléze se za ním stěhují do jeho země. Ale neznají místní jazyk a pak se snadno stávají oběťmi násilí a nemohou se na nikoho obrátit. Jsou takové případy rozšířené v ČR?

Ano, a jsou i případy násilí mezi páry pocházejícími ze stejné země. Například případy z Ukrajiny, kdy manželka se přistěhuje za svým manželem, který pracuje v ČR, ale neumí česky a může se bát na někoho v takovém případě obrátit, právě z důvodu jazykové bariéry. Proto na horké lince pro oběti násilí pracují lidé, kteří mluví různými jazyky. Aby neznalost češtiny nebyla překážkou pro poskytnutí pomoci.

Zmínila jste se, že organizace „Bílý kruh bezpečí“ má azylové domy. Jak tyto azylové domy fungují v ČR? Je jich hodně?

Azylových domů je v ČR docela málo a nejsou provozovány státem. Peníze na provoz jdou z grantů nebo jsou poskytnuty různými nadacemi. Ale zároveň jsou zpoplatněny pro ty, kdo v nich žijí. Platí se zhruba sto korun za den. Platí se jednak strava, ale také například za služby školky, tj. pokud přichází žena i s dítětem. Jedním z cílů projektu je upozornit veřejnost na problematiku násilí na ženách a iniciovat vznik dalších azylových domů. Azylové domy dávají ženám východisko, pokud trpí násilím a nemají se na koho obrátit a kam jít, zvláště pokud nemají dostatek peněz. Co se týče migrantek, které nemají platné dokumenty, ty se také nemusejí bát přijít do azylových domů. Jsou přijati všichni a nezáleží na tom, jestli mají oprávnění k pobytu na území ČR nebo ne. Azylové domy dokonce nemají právo předávat tyto informace nikomu jinému, ani cizinecké policii. K dispozici je právní pomoc, které mohou migrantky bez dokumentů využít. Právníci mohou také pomoci s podáním žádosti o rozvod, s alimenty atd.

Jaké jsou prozatím výsledky projektu?

Například při jedné z přednášek mi jedna z účastnic řekla, že upozorní svoji kamarádku na existenci organizací, které pomáhají ženám a že jí dá telefonní číslo, na které se může obrátit. Ženy se zde mohou vypovídat. Pro ženy je situace snadnější, pokud se mají se svým problémem komu svěřit. Pro mě osobně projekt znamenal hodně, dozvěděla jsem se věci, které mi trochu změnily názor na vztah jako takový. Bohužel projekt má omezenou působnost a nezasáhne tak velkou populaci. Možná, pokud by se více lidí dozvědělo o této problematice, více by se o ni začali zajímat a přemýšlet o ní.

Jak jste šířila tyto informace? Jak předáváte získané znalosti dál?

Nejprve osobními kontakty, přes známé. První přednášku jsme měli v občanském sdružení Amiga. Pak jsme chodili do jiných nekomerčních organizací a rozdávali letáky o projektu, o přednáškách, které se budou konat. Jednou je projekt prezentován formou přednášky, jindy jako diskuze. Oslovila jsem hodně nekomerčních organizací, které pracují s migranty z nekomerčních organizací, které pracují jen s rusky mluvícími migranty.

Jak je problematika násilí reflektována v legislativě? Došlo k nějakým změnám v zákonech?

Ano, ke změnám v zákonech již došlo. Pokud manžel bije manželku, sousedé na něj mohou zavolat policii. V případě, kdy se vina prokáže, nechají ho na policii zhruba kolem tři týdny. Manželka poté může poprosit o soudní zákaz, aby se k ní a k jejímu domu manžel nepřibližoval.

Co byste doporučila ženám, které jsou v těžké situaci?

Hlavně milovat sama sebe! Když začínají psychologové a terénní pracovníci pracovat s ženami, první věc, kterou je učí, je to, aby začaly milovat sama sebe! Pokud ženy zažijí trauma spojené s násilím, přestávají se mít rády a mají pocit nicotnosti a maličkosti. Muži jim vštěpují, že za to mohou samy. Žena se pořád cítí za něco vinná. Že ona sama může za to, že ji muž bije a že ona musí na sobě pracovat, aby to tak nebylo. Častým případem je, že se žena snaží od muže odejít, ale ten jí tvrdí, že už se to nebude opakovat. Ale tento slib nedodrží.

Takže jestli vás muž alespoň jednou praštil, musíte utíkat co nejdál, protože se to pravděpodobně bude opakovat!